

BERLINSKI POZIV NA AKCIJU KULTURNO NASLEĐE ZA BUDUĆNOST EVROPE

PREAMBULA

Godina 2018, kao [Evropska godina kulturnog nasleđa](#), predstavlja prekretnicu za sve širi pokret za očuvanje kulturnog nasleđa. Moramo iskoristiti ovaj postignuti zamah da prepoznamo i razvijemo pozitivnu i kohezivnu snagu našeg zajedničkog nasleđa i naših vrednosti u cilju povezivanja evropskih građana i zajednica, kako bismo dali dublje značenje celokupnom evropskom projektu. Vreme za delovanje je upravo sada.

Ovaj „Berlinski poziv na akciju“ predstavljen je na [Evropskom samitu o kulturnom nasleđu](#) održanom 22. juna 2018. godine u Berlinu, a zajednički su ga priredile 3 organizacije: [EVROPA NOSTRA](#) – Glas kulturnog nasleđa u Evropi; Nemačka komisija za kulturno nasleđe ([DNK](#)), u ulozi nacionalnog koordinatora Evropske godine kulturnog nasleđa u Nemačkoj i Pruska fondacija za kulturno nasleđe ([SPK](#)) sa sedištem u Berlinu.

U okviru Evropske godine kulturnog nasleđa (EGKN), prvi Evropski samit o kulturnom nasleđu, održan između 18. i 24. juna 2018. godine u Berlinu, okupio je mnogobrojne građane i organizacije iz cele Evrope. Među njima su bili predstavnici institucija, asocijacija, fondacija i univerziteta, kao i verskih zajednica i spomenika kulture. Dakle, učestvovali su svi oni koji se bave kulturnim nasleđem: arhitektae, muzeolozi, konzervatori i restauratori, zanatlije, umetnici, privatni vlasnici znamenitih građevina i znamenitih mesta, istraživači i nastavnici, predstavnici javnih vlasti ili finansijskih institucija, preduzetnici i oni koji upravo pokreću nove preduzetničke inicijative (start-up), zatim istoričari i istoričari umetnosti, novinari, fotografi, studenti i mladi volonteri; zajedno sa ministrima kulture, gradonačelnicima istorijski značajnih gradova, članovima evropskog parlamenta, kao i nacionalnih i regionalnih parlamenata, predstavnicima institucija Evropske unije, Saveta Evrope, UNESCO-a i IKROM-a (ICCROM), kao i mnogih mreža koje se bave evropskim nasleđem.

„Berlinski poziv na akciju“ nalazi inspiraciju i legitimitet u stručnosti, entuzijazmu i angažovanju svih ljudi kojima je stalo do kulturnog nasleđa (materijalnog, nematerijalnog i digitalnog) i koji su, kao profesionalci ili volonteri, posvetili svoju stručnost, vreme i energiju, radu na prenošenju ovog nasleđa budućim generacijama. Ekonomska vrednost njihovog rada je značajna, ali su društvena i kulturna vrednost njihove posvećenosti neizmerive.

„Berlinski poziv na akciju“ zasniva se i na informacijama i podršci [nacionalnih koordinatora EGKN](#), članova [Odbora zainteresovanih strana EGKN](#), kao i članova [Alijanse za evropsko nasleđe 3.3](#).

Sada pozivamo sve one kojima je stalo do evropske prošlosti, sadašnjosti i budućnosti da potpišu, podrže i sa svima podele ovaj Berlinski poziv na akciju.

BERLINSKI POZIV NA AKCIJU

MI, DOLE POTPISANI GRAĐANI, ORGANIZACIJE I INSTITUCIJE ... spremni smo da preuzmemo odgovornost za razvijanje kohezivne sile i potencijala našeg zajedničkog kulturnog nasleđa u cilju postizanja mirnije, prosperitetnije i pravednije Evrope.

Danas, u godini Evropskog kulturnog nasleđa, imamo jedinstvenu priliku da utičemo na debate o budućnosti Evrope. Suočeni sa brojnim izazovima, pa čak i pretnjama suštinskim evropskim vrednostima, ova debata se ne može zasnivati isključivo na političkim, ekonomskim i bezbednosnim pitanjima. Moramo „promeniti ton“ razgovora o Evropi. Moramo staviti naše zajedničko kulturno nasleđe na pravo mesto: u sam centar evropskih politika i prioriteta.

ZAŠTO? ZATO ŠTO ...

1. naše kulturno nasleđe jeste ono što nas čini Evropljanima jer odražava naše različite ali zajedničke vrednosti, kulture i sećanja. Upravo stoga, ono je pravi izraz evropskog „jedinstva u različitosti“ i pomaže nam da se odupremo silama koje nas razjedinjuju, a koje predstavljaju opasnost za naše društvo;
2. naše kulturno nasleđe obuhvata više slojeva identiteta – lokalni, regionalni, nacionalni i evropski; a svi ovi slojevi su međusobno povezani, podržavaju jedan drugog i stalno se razvijaju;
3. naše kulturno nasleđe podržava kod nas osećaj pripadnosti lokalnoj zajednici i osećaj zajedništva i solidarnosti;
4. naše kulturno nasleđe povezuje generacije jer odražava međusobno nadahnuće i prekogranično kretanje ljudi i ideja tokom mnogih vekova zajedničke istorije. Kao takvo, ono predstavlja osnov za pristojan i obogaćujući dijalog i interakciju unutar i između zajednica u Evropi, ali i sa drugim kulturama u svetu;
5. naše kulturno nasleđe osigurava nam vezu između prošlosti i budućnosti. Omogućava nam da koristimo našu kulturnu tradiciju i istoriju i da se na osnovu njih razvijamo, dok nam s druge strane, omogućava da vidamo svoje rane i lečimo lomove iz prošlosti. Istovremeno, ono pruža inspiraciju za neprestanu kreativnost i inovativnost. Ono je izvor stalnog učenja i inspiracije i osnova aktivnog i odgovornog građanskog učešća u društvu;
6. naše kulturno nasleđe takođe je i ključni pokretač održivog razvoja i jačanja društvene kohezije, kao i izvor velikog broja smislenih radnih mesta, bilo da su direktna ili indirektna;
7. naše kulturno nasleđe unosi sklad i lepotu u našu životnu sredinu, i u prirodnu i u onu koju je stvorio čovek, i samim tim povoljno utiče na naše blagostanje i kvalitet života.

I dok ponavljamo – u ovoj godini kojom obeležavamo 70. godišnjicu [Opšte deklaracije o pravima čoveka](#) – da pravo na kulturno nasleđe spada u osnovna ljudska prava, i dok potvrđujemo – u ovoj Evropskoj godini kulturnog nasleđa – našu posvećenost principima izloženim u velikom broju [relevantnih dokumenata](#) koji su usvojeni u mnogim evropskim i međunarodnim organizacijama, sada je pravo vreme da te principe i sprovedemo u delo, očekujući opipljive rezultate po Evropu i njene građane:

AKCIJA 1 RAZVIJANJE EVROPSKOG AKCIONOG PLANA ZA KULTURNO NASLEĐE

Pozivamo na izradu ambicioznog Evropskog akcionog plana za kulturno nasleđe kao trajnu baštinu Evropske godine kulturnog nasleđa. Ovaj Akcioni plan, koji je već najavljen u nedavno usvojenom [Novom evropskom planu za kulturu](#) mora biti pripremljen i primenjen uz pun angažman svih relevantnih javnih i privatnih zainteresovanih strana, uključujući i građansko društvo. Taj plan takođe mora biti sveobuhvatan i međusobno povezan sa drugim ključnim planovima i prioritetima Evropske unije i mora potpuno biti u skladu sa nedavnim zaključcima [Saveta Evropske unije](#). Pri tome mislimo na ciljeve i politike iz oblasti kao što su društvena kohezija, regionalni razvoj, urbani razvoj, ekologija, politike pomorstva i turizma, plan održivosti i prilagođavanja klimatskim promenama, istraživanje i inovacije, digitalna politika, obrazovanje i veštine i, naravno, omladina. Dalje, ovaj Akcioni plan treba da poseduje i jaku diplomatsku dimenziju, s obzirom da Evropska unija mora da preuzme i globalnu odgovornost da bi dosegla do partenera izvan granica EU. Prema tome, Akcioni plan treba da bude u potpunosti u saglasnosti sa [Okvirnom konvencijom Saveta Evrope o vrednosti kulturnog nasleđa za društvo](#) i njenom nedavno postavljenom [Evropskom strategijom za nasleđe za 21. vek](#), kao i sa [Agendom održivog razvoja 2030](#) Ujedinjenih nacija.

AKCIJA 2 PREPOZNAVANJE NASLEĐA KAO PRIORITETA U FINANSIRANJU I KREIRANJU EVROPSKE POLITIKE

Dajući podršku „Evropskom akcionom planu za kulturno nasleđe“, pozivamo institucije EU da u potpunosti prepoznaju kulturno nasleđe kao strateški prioritet u kreiranju [budućih političkih programa i novog okvira EU za višegodišnje finansiranje](#) (2021–2027). To će doprineti neophodnom ulaganju u evropski ljudski i kulturni kapital i u širenje evropskih vrednosti. Istovremeno, bićemo posvećeni stalnom podizanju svesti o [višestrukim vrednostima i doprinosima kulturnog nasleđa](#) za Evropu. A ovo je posebno važno kad se imaju u vidu predstojeći izbori za Evropski parlament u maju 2019. godine i nakon toga, imenovanje nove Evropske komisije.

AKCIJA 3 POVEZIVANJE LOKALNOG, NACIONALNOG I EVROPSKOG

Različiti nivoi vlasti ključ su za oslobađanje punog potencijala kulturnog nasleđa kao strateškog resursa za društvo, ekonomiju i ekologiju. Stoga pozivamo sve države, regione i gradove Evrope da nastave sa razvijanjem ambicioznih politika i akcionih planova za kulturno nasleđe. Takođe ih svesrdno pozivamo da proširuju dijalog i saradnju sa relevantnim evropskim i međunarodnim organizacijama, kao i sa civilnim društvom. Na taj način se osigurava međusobna usklađenost i koherentnost politika i akcionih planova koje usvajaju različiti nivoi vlasti – od lokalnog, nacionalnog do evropskog.

AKCIJA 4 OČUVANJE I PRENOŠENJE NENADOKNADIVOG

Kulturno nasleđe je jedinstveno i nenadoknadivo. A ipak, često je jako osetljivo, pa čak i ugroženo. Prema tome, naš kolektivni zadatak jeste da očuvamo to blago da bismo ga preneli budućim generacijama na dalje uživanje i (ponovno) korišćenje. Moramo uvećati neophodne ljudske i finansijske resurse i ulagati u razvoj veština i sposobnosti da bismo osigurali odgovarajuće očuvanje, razvoj i prenošenje našeg fizičkog i digitalnog nasleđa. Za ovaj proces moramo u potpunosti angažovati univerzitete i istraživačke zajednice, razvijati inovativne poslovne modele i stimulisati kreativnu sinergiju između nasleđa i umetnosti. Takođe moramo prepoznati vrednost nematerijalnih izraza našeg nasleđa, koji se stalno razvijaju i obogaćuju društvo i životnu sredinu.

AKCIJA 5 ULAGANJE U KVALITETNU REGENERACIJU ZASNOVANU NA NASLEĐU

Moramo osigurati i omogućiti odgovarajuća ulaganja, i javna i privatna, u kvalitetnu regeneraciju zasnovanu na nasleđu okruženja u kojima živimo, naših gradova i prirodnih pejzaža. To moramo učiniti oslonjeni na kreativnost, inovaciju i prilagodljivu ponovnu upotrebu; inspirisani principima visokokvalitetne „Baukultur“ (kulturne izgradnje) kako je dato u [Deklaraciji iz Davosa](#), usvojenoj na samom početku Evropske godine kulturnog nasleđa. Moramo omogućiti obnovu obogaćenu aktivnim učešćem građana i njihovih zajednica i organizacija civilnog društva. U tom smislu, dobrodošla je kreativna interakcija koja promoviše poštovanje između zaštite graditeljskog nasleđa i savremenih doprinosa našem građanom okruženju, a koji doprinosi nasleđu u budućnosti.

AKCIJA 6 PODSTICANJE BOLJEG ZNANJA I DUBLJEG RAZUMEVANJA

Kulturnom nasleđu se mora dati mnogo veći značaj u obrazovnim aktivnostima – i formalnim i neformalnim – obuhvatajući sve uzraste. To će stimulisati jače angažovanje javnosti u očuvanju i prenošenju kulturnog nasleđa. Posebna se pažnja mora usmeriti na učenje istorije, a tumačenje nasleđa se mora staviti u širi kontekst evropske prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Time će se građanima Evrope, a naročito našoj deci i mladima pružiti neophodno sredstvo za sticanje dubljeg razumevanja stalnih susreta i razmena u okviru Evrope, kao i između Evrope i drugih kultura u svetu. Sve ove aktivnosti pomoći će da se izgradi smisleniji odnos, pun poštovanja između ljudi i mesta u kojima žive, u kojima rade i koja posećuju. To će takođe olakšati razumevanje, poštovanje i uključivanje novih stanovnika Evrope.

AKCIJA 7 ISKORISTITI DOBAR TRENUTAK

Evropska godina kulturnog nasleđa učvrstila je političku spremnost i široku mobilizaciju zarad kulturnog nasleđa u Evropi. Sada moramo konsolidovati i dodatno unaprediti sinergiju između najšire moguće javnosti i privatnih zainteresovanih strana, uključujući i bitne evropske i međunarodne organizacije i civilno društvo. Da bi se to postiglo, moramo naći odgovarajuću formulu za stalniju platformu prikupljanja znanja, razvijanje sposobnosti i koordinisanog zalaganja za kulturno nasleđe u Evropi.

Berlin, 22. jun 2018

Berlinski poziv na akciju možete potpisati onlajn na sajtu Evropa Nostra:
www.europanostra.org/berlin-call-action

